

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: VNS 1/2022 vp; Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausunnon otsikossa mainittuun asiaan. Lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko arvioi Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen aiheuttamia seurauksia Suomen toiminta- ja turvallisuusympäristöön sekä täydentää aiemmin annettuja turvallisuutta koskeneita selontekoja. Sisäministeriö on osallistunut selonteon valmisteluun. Lausunnossa keskitytään valiokunnan lausuntopyynnön mukaisesti vaikutuksiin sisäiselle turvallisuudelle valiokunnan toimialan näkökulmasta.

Luottamus ja turvallisuuden tunne ovat keskeisiä voimavaroja Suomen sisäisessä turvallisuudessa. Ukrainan sodalla voi olla merkittäviä vaikutuksia yleisen turvallisuuden tunteen kehitykseen, jolla on kiinteä yhteys laajempaan henkiseen kriisinkestävytyteen. Onkin tarve huomioida varautumissuunnitelmissa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset. Ennalta ehkäisevästä näkökulmasta toimenpiteiden tulee vahvistaa yhteiskunnallista luottamusta, turvallisuuden tunnetta ja osallisuutta, jotta torjutaan myös laaja-alaisen vaikuttamisen eri muotoja ja vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Sisäisen turvallisuuden tilannekuva koko väestön tasolla on, että Suomi on kansainvälisen vertailun perusteella maailman turvallisimaa maa. Turvallisuus kuitenkin jakautuu varsin epätasaisesti ja onkin perusteltua todeta, että sisäinen turvallisuus on henkilökohtaista. Turvallisuus on myös jatkuvassa muutoksessa, ja sisäisen turvallisuuden muutosta tulee tarkastella niin maan sisäisten kuin globaalien muutosvoimien näkökulmasta.

Suomessa sisäisen turvallisuuden uhkina yksilö-, yhteisö- ja väestöryhmätasolla ovat erilaiset häiriöt, onnettomuudet ja rikokset, joiden nykytilaa ja esiintyvyyttä tulee tarkastella sekä koko väestön tasolla, että niiden ryhmien näkökulmasta, joille nämä uhat tyypillisesti kasautuvat. Yhteiskunnan tasolla erilaiset uhat muodostuvat vakavista ja laajamittaisista häiriöistä. Tällaisia ovat esimerkiksi hybridi- ja kyberuhat sekä kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit, joihin liittyvää varautumista selonteossa kattavasti käsitellään. Myös väestönsuojeluun varautuminen on tärkeä osa kokonaisturvallista yhteiskuntaa.

Kyselytutkimusten perusteella suomalaisten ja Suomessa asuvien ihmisten turvallisuuden tunne on hyvin korkea. Ihmisten välillä on kuitenkin eroja sekä kokonaiskuvassa että siinä, mitkä asiat aiheuttavat huolta. Erityisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialaan liittyen sisäministeriössä on tarkasteltu turvallisuuden jakautumista eri tavoin eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten kesken, ja havaittu että yhä useammin turvallisuushaasteet kasaantuvat tietyille pienelle joukolle. Esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä haavoittuviin väestöryhmiin kuuluville ihmisille tehty kysely osoitti, että moni heistä oli kokenut syrjintää ja häirintää edellisen vuoden aikana.

Lausunto

3.5.2022

Maahanmuutto ei ole itsessään sisäisen turvallisuuden kysymys, mutta sääntelemättömänä muutto-liike voi aiheuttaa epävakautta valtioiden sisällä ja välillä. On tärkeää turvata laadukkaat ja nopeat maahanmuuton lupaprosessit sekä oikeusturvan takaava kansainvälisen suojelun järjestelmä myös muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Venäjän hyökkäyssota on ajanut miljoonat ihmiset pois kodeistaan, sekä Ukrainan sisällä että sen rajojen ulkopuolelle. Myös Suomessa vastaanottokapasiteettia on jouduttu merkittävästi nostamaan. Sotaa pakenevien ihmisten vastaanotto yhteiskunnallisesti kestäväällä tavalla edellyttää saumatonta yhteistyötä valtion viranomaisten, kuntien ja kolmannen sektorin välillä.